

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl socialinių investicijų poveikio užimtumui ir viešiesiems biudžetams (nuomonė savo iniciatyva)

(2014/C 226/04)

Pranešėjas **Wolfgang GREIF**

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis savo Darbo tvarkos taisyklių 19 straipsnio 2 dalimi, 2013 m. rugsėjo 19 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Socialinių investicijų poveikio užimtumui ir viešiesiems biudžetams

(nuomonė savo iniciatyva).

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2014 kovo 12 d. priėmė savo nuomonę.

497-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2014 m. kovo 25–26 d. (kovo 26 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 205 nariams balsavus už, 6 – prieš ir 3 susilaikius.

1. Santrauka

1.1 EESRK palankiai vertina Europos Komisijos socialinių investicijų dokumentų rinkinį, ypač skelbiamas esmines permainas – socialines investicijas laikyti ne vien išlaidomis, bet ir investicijomis į ateitį.

1.2 Tuo remdamasis EESRK nagrinėja keliagubą teigiamą socialinių investicijų poveikį, visų pirma darbo rinkai ir viešiesiems biudžetams šiose srityse:

- socialinės paslaugos ir vaikų priežiūra,
- švietimas ir kova su jaunimo nedarbu,
- užimtumo skatinimas,
- sveikatingumo skatinimas ir vyresnių žmonių aktyvumas,
- socialinio būsto statyba ir visuomenė be kliūčių,
- socialinis verslumas.

1.3 Nuomonėje atkreipiamas dėmesys į teigiamus priežastinius ryšius ir parodoma, kad

- socialinių paslaugų išplėtimas visoje Europoje daro didelį poveikį užimtumui;
- gerai suplanuotos, veiksmingos ir našios socialinės investicijos ilgainiui sumažina viešiesiems biudžetams tenkančią našą, taigi, jos netrukdo biudžeto konsolidavimui;
- neveiklumas, ypač socialinėje srityje, taip pat kainuoja, o neįvykdytų socialinių investicijų kaina dažnai yra gerokai didesnė;
- investicijos į gerovės valstybę ne tik atneša socialinę pažangą, bet ir yra naudingos ekonominiu ir fiskaliniu požiūriu.

1.4 Kuo geriau bus įtvirtintos socialinės investicijos sudarant joms patikimas makroekonominės ir institucinės sąlygas, tuo bus didesnė jų socialinė, ekonominė, fiskalinė ir visuomeninė nauda, t. y. „keliagubi dividendai“.

1.5 Nuoseklus ir sėkmingas plataus masto socialinių investicijų dokumentų rinkinio taikymas, EESRK nuomone, susijęs su šiais pagrindiniais reikalavimais:

- vienpusiškos griežto taupymo politikos atsisakymas, kad būtų galima patikimai pakeisti kursą (prevencinių) socialinių investicijų link. EESRK primygtinai ragina Europos ekonomikos ir investicijų programos įgyvendinimui skirti 2 proc. BVP;
- be užtikrinto finansavimo ir tinkamų pamatinių sąlygų nebus galima išnaudoti socialinių investicijų potencialo. Ateityje konsoliduojant biudžetus būtina ne tik didinti viešųjų išlaidų veiksmingumą ir efektyvumą, bet ir ieškoti naujų pajamų šaltinių;

- socialinės investicijos turi tapti strategijos „Europa 2020“ ir Europos semestro ramsčiu. Į jas turi būti aiškiai atsižvelgiama metinėje augimo apžvalgoje ir šalims skirtose rekomendacijose;
- EESRK remia Komisijoje vykstančias diskusijas dėl vadinamosios „auksinės taisyklės“ taikymo, kai socialinės investicijos neįtraukiamos į valstybės grynojo deficito skaičiavimus, atliekamus pagal ekonominės ir pinigų sąjungos fiskalines taisykles;
- reikia siekti, kad būtų daroma metodinė pažanga ir kuriami instrumentai, tinkami vertinti (teigiamą) didesnių socialinių investicijų poveikį, taip pat tikslinami socialiniai rodikliai institucinėje ekonominės ir pinigų sąjungos struktūroje;
- EESRK ragina Komisiją nustatyti ryžtingesnę ir ilgesniam laikotarpiui, bent iki 2020 m., numatytą politinių veiksmų planą socialinių investicijų dokumentų rinkiniui įgyvendinti.

2. Įžanga

2.1 EESRK laikosi pozicijos, kad būtent krizės laikotarpiu, siekiant išvengti didėjančio skurdo pavojaus, reikalingos milžiniškos socialinės investicijos; jo nuomone, su tuo yra susijęs didelis užimtumo potencialas visoje Europoje, kurį reikia išjudinti privačiomis ir viešosiomis investicijomis⁽¹⁾.

2.2 Todėl EESRK palankiai įvertino Komisijos socialinių investicijų dokumentų rinkinį⁽²⁾, kuriame valstybės narės raginamos daugiau dėmesio skirti socialinėms investicijoms, o ypač skelbiamoms esminėms permainoms – socialines investicijas laikyti ne vien išlaidomis, o investicijomis į ateitį⁽³⁾.

2.3 Šiame dokumente taip pat teigiama, kad tiek į poveikį, tiek į rezultatus orientuotos ir praktikoje nuosekliai įgyvendinamos socialinės investicijos gali žmonėms suteikti daugiau ilgalaikio užimtumo galimybių ir svariai prisidėti prie strategijos „Europa 2020“ užimtumo tikslų.

2.4 Todėl EESRK taip pat ragino Komisiją pateikti konkretų socialinių investicijų dokumentų rinkinio įgyvendinimo planą.

2.5 Buvo nurodyta, kad Komisijos iniciatyvos silpnoji vieta yra neišspręsti finansavimo klausimai, ir pabrėžta, kad nepakeitus vyraujančios politikos vienpusiškai mažinti išlaidas nerealų sėkmingai įgyvendinti pasiūlymus didinti socialines investicijas.

2.6 Tuo remiantis parengta ši nuomonė: joje nagrinėjamas įvairiapusis teigiamas socialinių investicijų poveikis, visų pirma darbo rinkai ir viešiesiems biudžetams, ir pateikiami konkretūs raginimai ir rekomendacijos socialinių investicijų dokumentų rinkiniui įgyvendinti.

3. Bendrosios pastabos dėl socialinių investicijų „keliagubų dividendų“ – socialinės, ekonominės, fiskalinės ir visuomeninės naudos

3.1 Socialinei politikai Komisija priskiria tris pagrindines funkcijas⁽⁴⁾: remti žmones, kurie yra atsidūrę įvairiose rizikos situacijose, stabilizuoti ekonomiką ir vykdyti socialines investicijas. Šio suskirstymo nereikėtų laikyti kiekvienos iš šių funkcijų atskyrimu – jis veikiausiai parodo aktyvaus politikos formavimo galimybes. Taigi, reikia atsižvelgti tiek į politikos sričių papildomumą, tiek ir į (institucines) pamatines sąlygas, kurios galiausiai padės pasiekti socialinę sanglaudą.

⁽¹⁾ OL C 11, 2013 1 15, p. 8.

⁽²⁾ COM(2013) 83 final.

⁽³⁾ OL C 271, 2013 9 19.

⁽⁴⁾ COM(2013) 83 final, p. 3.

3.2 Ne tik Komitete, bet ir mokslinių tyrimų srityje ⁽⁵⁾ bei ES politikoje vis labiau pripažįstama, kad investicijos į gerovės valstybę ne tik atneša socialinę pažangą, bet ir yra naudingos ekonominiu ir fiskaliniu požiūriu ⁽⁶⁾. Tačiau tuo pat metu trūksta palyginamų standartų, padedančių nustatyti visapusišką teigiamą socialinių investicijų išorės poveikį ir jį įvertinti.

3.3 Vis dėlto neginčytina yra tai, kad gerai suplanuotos, veiksmingos ir efektyvios socialinės investicijos, priklausomai nuo konkrečios šalies nustatytų priemonių formos ir apimties, daro keliagubą teigiamą poveikį: patenkinami esami socialiniai poreikiai ir kuriamos užimtumo galimybės, skatinamos lygios (taip pat lyčių) galimybės, o tuo pat metu augantis užimtumas ir mažėjantis nedarbas kompensuoja didelę susidarančių išlaidų dalį. Kalbant apie investicinę socialinių investicijų pobūdį daugeliu atvejų negalima laukti tiesioginio „pelno“, teigiamas šių investicijų poveikis juntamas po tam tikro laiko (pavyzdžiui, investicijos į švietimą, vaikų priežiūra, sveikatingumo skatinimas, tam tikrų amžiaus grupių darbuotojams tinkamos darbo sąlygos).

3.4 Kuo socialinėms investicijoms bus sudarytos geresnės jas papildančios institucinės ir kompleksinės politinės sąlygos, tuo didesni bus jų „keliagubi dividendai“. Tam būtinas strateginis planavimas ir struktūruota stebėseną remiantis strategijos „Europa 2020“ tikslais.

3.5 Atsižvelgiant į šiuo metu dramatišką ir artimiausiu metu vargu ar mažėsiantį nedarbą, aktyviai įgyvendinamos socialinės investicijos gali suteikti didelį postūmį augimui ir užimtumui. Norint išnaudoti turimą užimtumo potencialą, būtina nuosekliai vykdyti politiką, kuri atveria galimybes dalyvauti ekonomikoje ir visuomenės gyvenime. Labai svarbus vaidmuo tenka į poveikį ar rezultatus orientuotoms būsimosioms socialinėms investicijoms, visų pirma socialinių paslaugų plėtrai, kuri apskritai daro didesnę poveikį užimtumui nei kuri nors kita viešųjų lėšų naudojimo forma.

3.6 Socialinės investicijos ne tik daro teigiamą poveikį darbo rinkoje, bet ir gali sumažinti viešiesiems biudžetams tenkančią naštą netrukdydamos biudžeto konsolidavimui. EESRK jau yra anksčiau nurodęs, kad bandymas ekonominio nuosmukio metu konsoliduoti biudžetą vienašališkai mažinant išlaidas apskritai laikomas nesėkmingu ⁽⁷⁾. Pajamų ir išlaidų pusiausvyrą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu veikiau užtikrina tai, kai struktūrinės problemos sprendžiamos investicijomis ir tokiu būdu ilgainiui vėl padidėja valdžios institucijų veiksmų laisvė. Neseniai atlikti tyrimai rodo, kad integracinį augimą skatinant ir užimtumo lygio didinant remiantis strategijos „Europa 2020“ tikslais visų ES valstybių biudžetų dispozicijoje papildomai atsirastų iki 1 000 mlrd. EUR ⁽⁸⁾.

3.7 Be to, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad neveiklumas, ypač socialinėje srityje, taip pat kainuoja, o neįvykdytų socialinių investicijų padariniai dažnai yra gerokai didesni. Šią mintį, kad gydymas kainuoja brangiau už profilaktiką, galima rasti ne viename Komisijos komunikate ⁽⁹⁾. Nors trumpuoju laikotarpiu socialinės investicijos reiškia išlaidas, tačiau vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu jos padidina visuomenės gerovę ir valstybės biudžeto įplaukas, kurios savo ruožtu gerokai sumažina būsimo išlaidas ⁽¹⁰⁾.

3.8 Ne visos socialinės išlaidos yra savaime socialinės investicijos. Apskritai kai kurios socialinės išmokos daro poveikį vartojimui (pavyzdžiui, pensijos, nedarbo išmokos). Tačiau EESRK visada pabrėžė vartojimą ir ekonomines sąlygas remiančių investicijų į tvirtas socialinės apsaugos sistemas svarbą, nes jos veikia kaip automatinis pajamų ir paklausos stabilizatorius, taigi ir padeda įveikti krizę Europoje ⁽¹¹⁾.

⁽⁵⁾ *Social and employment policies for a fair and competitive Europe – Background paper, Foundation Forum 2013, Eurofound, Dublinas, p. 16.*

⁽⁶⁾ Žr. 4 išnašą.

⁽⁷⁾ Žr. 3 išnašą.

⁽⁸⁾ EPC Issue Paper No. 72, 2012 m. lapkričio mėn.

⁽⁹⁾ MEMO/03/58 2003 3 19 arba COM (2013) – IP/13/125.

⁽¹⁰⁾ Žr. taip pat COM(2013) 83 final, p. 2.

⁽¹¹⁾ OL C 133, 2013 5 9, p. 44, 4.4.2 punktas.

4. Socialinių investicijų poveikio pavyzdžiai

4.1 **Investicijos į socialines paslaugas.** Didesnės investicijos į socialinės infrastruktūros (pavyzdžiui, slaugą, senelių priežiūrą, sveikatą, žmonėms su negalia skirtas paslaugas, savarankiško gyvenimo namus, konsultavimo centrus ir kt.) kūrimą ir rėmimą sukuria darbo vietas, tuo pat metu gerokai padidina dalyvavimą darbo rinkoje⁽¹²⁾ ir vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu padeda sumažinti viešiesiems biudžetams tenkančią naštą⁽¹³⁾ bei pagyvina regionų ekonomiką. Komisijos skaičiavimais, jei užimtumas sveikatos priežiūros srityje kiekvienais metais augs 0,5 %, galima tikėtis, kad užimtumas sektoriuje iki 2020 m. padidės mažiausiai 1 mln. darbo vietų⁽¹⁴⁾. EESRK ne kartą pabrėžė, kad tai turi būti darbo vietos (tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuje), kurioms būdingos aukštos kokybės darbo sąlygos ir sąžiningas užmokestis⁽¹⁵⁾.

4.2 **Investicijos į vaikų priežiūrą.** Daugelis tyrimų rodo, kad, pavyzdžiui, vaikų priežiūros srityje tikslinėms investicijomis galima siekti socialinės pažangos ir kartu didinti konkurencingumą⁽¹⁶⁾. Remiantis neseniai atliktais skaičiavimais, viešosios investicijos siekiant Barcelonos tikslų vaikų priežiūros srityje ne tik daro didelį poveikį užimtumui, bet ir gerokai padidina valdžios institucijų įplaukas. Pavyzdžiui, Austrijos atveju tyrimas rodo⁽¹⁷⁾, kad investicinės sąnaudos, net jei ekonomikos perspektyvos būtų menkos, po ketverių metų yra mažesnės nei gautas pelnas. Šiame procese viešiesiems biudžetams naudingas papildomas poveikis: cikliniai ir regioninės politikos postūmiai, augantis tiesioginis užimtumas, mažėjančios išlaidos nedarbo išmokoms ir kt. EESRK džiaugtųsi, jei ir šioje srityje būtų aktyviau vykdomi moksliniai tyrimai ir intensyviau keičiamasi geriausios praktikos pavyzdžiais.

4.3 **Investicijos į vaikus.** Komisija ragina imtis prevencinių priemonių ir dar ankstyvajame etape investuoti siekiant gerinti (ne tik nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje esančių) vaikų raidos ir dalyvavimo galimybes⁽¹⁸⁾. Savo rekomendacijoje „Investicijos į vaikus“ Komisija nurodo, kad investicijas į vaikų skurdo prevenciją galima pasiekti įvairiomis priemonėmis. Komisija paaiškina teigiamą aukštos kokybės vaikų priežiūros įstaigų plėtros poveikį – gabumų skatinimas, mažesnis pavojus, kad vaikai nebaigs mokyklos, geresnės galimybės dalyvauti darbo rinkoje, ypač moterų, taip pat augimo skatinimas regionų lygmeniu⁽¹⁹⁾.

4.4 **Investicijos į švietimą ir kova su jaunimo nedarbu.** Europa bus pasirengusi ateičiai tik didindama švietimo lygį ir šalinama bendrojo lavinimo bei profesinio rengimo trūkumus. Investicijos į švietimą, atitinkantį žmonių ir ekonomikos poreikius, didina našumą ir mokesčines bei socialinio draudimo įplaukas. Remiantis EBPO skaičiavimais, viešųjų investicijų į švietimą pajamingumas vidutiniškai siekia 7,8 %⁽²⁰⁾. Jaunimo užimtumo skatinimas turi būti svarbiausia socialinėms investicijoms skirtų nacionalinių strategijų dalis. Valstybės narės pagrįstai yra raginamos rengti veiksmingas priemones, visų pirma skirtas nedirbančiam, nesimokančiam ir mokymuose nedalyvaujančiam jaunimui (NEET). Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo (Eurofound) vertinimu, ekonominiai nuostoliai dėl darbo rinkoje ar švietimo sistemoje nedalyvaujančių jaunuolių kasmet siekia daugiau kaip 150 mlrd. EUR arba 1,2 % Europos BVP⁽²¹⁾.

⁽¹²⁾ Drivers of Female Labour Force Participation in the OECD, OECD Social, Employment and Migration Working Papers 145, OECD Publishing, Thévenon Olivier (2013).

⁽¹³⁾ „Tyrimo išvada: kiekvienas 2010 m. į judumo paslaugas investuotas euras sukuria 3,70 EUR vertę“, p. 9, *Studie zum gesellschaftlichen und ökonomischen Nutzen der mobilen Pflege- und Betreuungsdienste in Wien mittels einer SROI-Analyse*, Schober, Viena, C. et al (2012).

⁽¹⁴⁾ SWD(2012) 95 final.

⁽¹⁵⁾ OL C 11, 2013 1 15, 4.7.5 punktas.

⁽¹⁶⁾ *Zur ökonomischen Notwendigkeit eines investiven Sozialstaates*, WIFO, Famira-Mühlberger, U (2014), Viena.

⁽¹⁷⁾ *Investiver Sozialstaat Wachstum, Beschäftigung und finanzielle Nachhaltigkeit* Volkswirtschaftliche und fiskalische Effekte des Ausbaus der Kinderbetreuung in Österreich, Briuselis, Eurofound AK Europa (2013).

⁽¹⁸⁾ Žr. The rate of return to the HighScope Perry Preschool Program, *Journal of Public Economics*, Heckman, J.J., et al. (2010), Vol. 94 (1-2), p. 114–128.

⁽¹⁹⁾ COM(2013) 778 final.

⁽²⁰⁾ Žr. 18 išnašą.

⁽²¹⁾ *Junge Menschen und NEETs in Europa: Erste Ergebnisse*, Eurofound (EF1172EN).

4.5 **Investicijos į užimtumo skatinimą.** Didelis nedarbo lygis, visų pirma jaunimo ir ilgalaikio nedarbo, yra didelė našta ne tik patiems bedarbiams ir jų artimiesiems. Įsitvirtinęs nedarbas viešiesiems biudžetams taip pat yra didelis iššūkis, kuriam atremti reikia kvalifikacijos kėlimo ir užimtumo skatinimo priemonių⁽²²⁾. Kuo ilgiau nedarbas užsitęsia, tuo sunkiau tinkamai suderinti darbo pasiūlą su paklausa. Ypač žiniomis ir technologijomis grindžiamoje ekonomikoje nepakankama kvalifikacija ir darbo patirties stoka yra labai didelė kliūtis ilgam laikui įsitvirtinti darbo rinkoje.

4.6 **Investicijos į demografinių pokyčių valdymą ir vyresnio amžiaus žmonių galimybių dalyvauti darbo rinkoje gerinimą.** EESRK ne kartą yra pažymėjęs, kad darbo rinka yra pagrindinė priemonė demografiniams pokyčiams atremti. Geriau išnaudojant esamą užimtumo potencialą galima plačiu mastu užtikrinti stabilų įmokų mokėtojų ir išmokų gavėjų santykį, nepaisant išaugusio vyresnio amžiaus asmenų skaičiaus⁽²³⁾. Nors ir numatomi poslinkiai gyventojų amžiaus struktūroje, daugelyje ES šalių iki šiol nepakankamai investuota į vyresnio amžiaus žmonėms tinkamą darbo aplinką (tam tikro amžiaus grupėms tinkamų darbo sąlygų kūrimą) ir dalyvavimo rinkoje gerinimą.

4.7 **Investicijos į ligų prevenciją ir reabilitaciją.** Teigiamo poveikio galima laukti tiek skatinant sveikatingumą darbo vietoje, tiek už jos ribų, nes gebėjimas įsidarbinti ir rizika netekti darbo yra glaudžiai susiję su fizine ir psichikos sveikata. Laiku neatpažinus rizikingos būklės ir nesiėmus priemonių, ne tik kenčia pavienis asmuo, bet ir didelės išlaidos tenka visuomenei. Kad būtų užtikrintas ilgalaikis viešųjų biudžetų tvarumas, reikia daugiau investuoti į prevenciją.

4.8 **Investicijos į socialinio būsto statybą.** EESRK, kaip ir Europos Parlamentas bei Regionų komitetas, mano, kad socialinio būsto statyba yra labai svarbi visuomenės sanglaudai, todėl ragina šiuo tikslu nustatyti europinę sistemą⁽²⁴⁾. Vis dėlto reikia laikytis subsidiarumo principo, kad valstybės narės ir toliau galėtų pačios apibrėžti socialinio būsto statybai taikomus kriterijus. Tokios investicijos būtų atsakas į neatidėliotinus socialinius poreikius (visų pirma kovos su skurdu ir socialinės įtraukties srityje), tuo pat metu būtų kuriamos darbo vietos regionuose, taigi stabilizuojama ekonomika ir, pavyzdžiui, investuojant į šiluminių sistemų atnaujinimą būtų svariai prisidedama prie kovos su klimato kaita ir energijos nepritekliaus šalinimo⁽²⁵⁾.

4.9 **Investicijos į visuomenę be kliūčių.** EESRK jau ne kartą yra pabrėžęs, kad būtina skatinti visuomenę be kliūčių⁽²⁶⁾. Todėl socialinės investicijos pirmiausia turėtų būti skirtos kurti vyresnio amžiaus ir neįgaliems žmonėms tinkamas viešąsias erdves ir būstą, atitinkamą infrastruktūrą judumui skatinti ir lengvai prieinamoms, įperkamos ir kokybiškos socialinėms paslaugoms, skirtoms pažeidžiamoms visuomenės grupėms, teikti.

4.10 **Investicijos į socialinį verslumą.** EESRK palankiai vertina tai, kad Komisija pripažįsta svarbų socialinės ekonomikos vaidmenį įgyvendinant socialinių investicijų dokumentų rinkinį. Dažnai ji tiesiogiai dalyvauja įgyvendinime. Norint padėti atlikti šias užduotis, reikia sudaryti galimybes paprasčiau, socialinių įmonių verslo modeliui tinkamu būdu gauti viešųjų išteklių ir privataus kapitalo. Valstybės narės galėtų dažniau naudotis novatoriškais finansavimo galimybėmis, pavyzdžiui, pasitelkti privatų sektorių, o tai leistų sutaupyti biudžeto lėšų⁽²⁷⁾. Vis dėlto EESRK dar kartą pabrėžia, kad šios priemonės jokia būdu negali būti akstinu sukومercinti socialinę politiką ar laikytis nenuoseklus požiūrio į ją. Valstybė negali vengti atsakomybės socialinėje srityje⁽²⁸⁾.

5. Politinės rekomendacijos

5.1 *Norint pakeisti kursą prevencinių socialinių investicijų link, reikia atsisakyti vienpusiškos ir griežtos taupymo politikos.*

5.1.1 EESRK nuomone, socialinių paslaugų plėtros poveikis yra didesnis nei bet kurių kitų viešųjų išlaidų. Todėl jis primygtinai ragina pažangiai ir tvariai plėtoti gerovės valstybę Europoje, kad būtų galima atskleisti jos kaip papildomos Europos ekonomikos gaminamosios jėgos potencialą.

⁽²²⁾ Why invest in employment? A study on the cost of unemployment, Briuselis, Idea Consult (2012).

⁽²³⁾ OL C 376, 2011 12 22, p. 74.

⁽²⁴⁾ 2013 m. birželio 11 d. EP rezoliucija (2012/2293(INI)), OL C 9, 2012 1 11, p. 4.

⁽²⁵⁾ EP rezoliucija dėl Komisijos komunikato dėl socialinių investicijų (PE508.296v01-00).

⁽²⁶⁾ Žr. taip pat TEN/515 „Prieinamumas kaip žmogaus teisė“ (dar nepaskelbta) ir OL C 44, 2013 2 15, p. 28.

⁽²⁷⁾ Žr. 3 išnašą.

⁽²⁸⁾ OL C 271, 2013 9 19, p. 91.

5.1.2 Norint sėkmingai taikyti ir įgyvendinti plataus masto socialinių investicijų dokumentų rinkinį, reikalingas patikimas makroekonominis ir institucinis įtvirtinimas. Nepakeitus vienpusiškos išlaidų mažinimo politikos, visų pirma nepavyks pasiekti sėkmingos darbo rinkos integracijos ir lygiateisio kuo platesnių visuomenės sluoksnių dalyvavimo visuomenės gyvenime ir ekonomikoje.

5.1.3 Todėl atsižvelgdamas į socialinių investicijų dokumentų rinkinį ir su juo susijusius iššūkius, EESRK pabrėžia raginimą Europos ekonomikos ir investicijų programos įgyvendinimui skirti 2 proc. BVP⁽²⁹⁾.

5.2 *Neužtikrinus finansavimo nebus galima išnaudoti socialinio ir ekonominio socialinių investicijų potencialo.*

5.2.1 Tikrų esminių permainų pagrindinėse veiklos srityse (be kitų, švietimo, socialinėje, darbo rinkos, sveikatos politikoje), kad būtų kuriamos investicinės ir prevencinės strategijos, galima tikėtis tada, kai bus užtikrintas finansavimas ES ir valstybių narių biudžetuose.

5.2.2 EESRK dar kartą pakartoja savo įsitikinimą, kad ateityje konsoliduojant biudžetus dėmesį būtina sutelkti ne tik į išlaidas, taip pat būtina didinant viešųjų išlaidų veiksmingumą ir tikslingumą ieškoti naujų pajamų šaltinių⁽³⁰⁾. EESRK mano, kad būtina stiprinti valstybių narių mokesčių bazę, be kita ko, įvedant finansinių sandorių mokesčius, naikinant „mokesčių rojų“, baigiant mokesčių mažinimo lenktynes bei imantis priemonių prieš mokesčių slėpimą. Be to, reikėtų iš esmės persvarstyti mokesčių sistemas, deramai įvertinus įmokų, taikomų įvairių rūšių pajamoms ir turtui klausimus⁽³¹⁾.

5.2.3 EESRK pritaria Komisijos nuomonei, kad Europos socialinis fondas (ESF) turi būti pagrindinis instrumentas socialinėms investicijoms remti ir kad 20 proc. ESF lėšų kiekvienoje valstybėje narėje turi atitekti socialinei įtraukčiai ir kovai su skurdu. Vis dėlto Komitetas mano, kad reikia ir kitų ES fondų. Nemaža lėšų dalis tiek iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), tiek iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) turi būti naudojama socialinėms paslaugoms (pavyzdžiui, vaikų priežiūrai, globai ar judumui kaimo vietovėse) ir įtvirtinta nacionaliniuose susitarimuose.

5.2.4 EESRK ypač kritiškai vertina nustatytas sąlygas ekonomikos valdymo srityje, kuriomis remiantis baudžiant už ES makroekonominių reikalavimų nesilaikymą numatoma mažinti sanglaudos lėšas. Tai ne tik procikliškai veikia ir stabdo ekonomikos vystymąsi, bet ir būtent programos šalyse dar labiau apsunkina investicijas. Priešingai, reikia skatinti augimą ir teikti paramą, taip pat dar labiau padidinti Europos bendrojo finansavimo dalį visų pirma šalyse, kurios nuo krizės nukentėjo labiausiai.

5.3 *Socialinės investicijos turi tapti strategijos „Europa 2020“ ir Europos semestro ramsčiu.*

5.3.1 EESRK ragina užtikrinti, kad Europos semestro koordinavimo procese daugiau dėmesio būtų skiriama socialinėms investicijoms. Į šiuos naujai nustatytus prioritetus turi būti aiškiai atsižvelgiama metinėje augimo apžvalgoje ir šalims skirtose rekomendacijose. Turi būti paaiškinta, kad didesnės socialinės investicijos dera su augimui palankiu biudžeto konsolidavimu.

5.3.2 Siekiant šio tikslo EESRK remia Europos Komisijoje vykstančias diskusijas dėl vadinamosios „auksinės taisyklės“ taikymo, kai į ateitį orientuotos viešosios investicijos neįtraukiamos į valstybės grynojo deficito skaičiavimus, atliekamus pagal ekonominės ir pinigų sąjungos fiskalines taisykles. Taip siekiama išvengti, kad neliktų neįgyvendintos investicijos, kurios ilgainiui duoda grynosios naudos. EESRK ragina surengti diskusiją dėl galimybės „auksinę taisyklę“ taikyti ir ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamoms socialinėms investicijoms.

5.3.3 Socialinių investicijų rėmimas turi būti svarbus aspektas persvarstant Integruotas ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gaires, kai 2014 m. bus atliekama strategijos „Europa 2020“ laikotarpio vidurio peržiūra.

⁽²⁹⁾ Žr. OL C 133, 2013 5 9, p.77, 3.2.4 punktą.

⁽³⁰⁾ Žr. OL C 143, 2012 5 22, p. 94, 4.3 punktą.

⁽³¹⁾ Žr. OL C 143, 2012 5 22, p. 23, 6.1.3.1 punktą.

5.3.4 EESRK nuomone, būtina dažniau visais lygmenimis konsultuotis su visais dalyviais, kurių kompetencijos sričiai priklauso socialinių investicijų įgyvendinimas, juos informuoti ir įtraukti į sprendimų priėmimo procesą bei stebėseną.

5.4 *Geresni metodai ir veiksmingesni instrumentai, skirti įvertinti socialinių investicijų skatinimo strategijos rezultatus*

5.4.1 Reikia kokybiškesnio ir visa apimančio pagrindo priimant sprendimus dėl būsimos politikos krypties. Apskritai reikia siekti laiko požiūriu dinamiško, į gyvavimo ciklą orientuoto ir prevencinio socialinių investicijų metodo, kuris geriau parodo faktines sąnaudas nei grynai statiška sąnaudų ir naudos analizė⁽³²⁾.

5.4.2 Atsižvelgiant į sudėtingas įvairių politikos sričių sąsajas, reikia geresnės metodikos rezultatams įvertinti ir didesnio skaidrumo, pavyzdžiui, remtis ekonominio veiksmingumo santykiu taikant bendro naudingumo visuomenei apibrėžtį arba įvairių tam tikru laikotarpiu, atsižvelgiant į vidutinės trukmės ir ilgalaikę perspektyvą, taikytų politinių priemonių scenarijų aprašymu.

5.4.3 Vienas iš galimų pirmųjų žingsnių būtų tobulinti šiuo metu naudojamų standartizuotų ilgalaikių prognozių metodiką atskirose, taip pat ir su demografiniais aspektais susijusių išlaidų srityse (pavyzdžiui, švietimo, slaugos, sveikatos, pensijų srityse). 2015 m. pranešimas apie visuomenės senėjimą būtų tinkama proga vaizdžiai parodyti atsižvelgiant į nacionalines sąlygas būtinų ir į biudžetą įtrauktų socialinių investicijų „grąžą“. Iki šiol tam nebuvo skiriamas deramas dėmesys, todėl susidarydavo iškreiptas pernelyg didelių išlaidų vaizdas.

5.4.4 Taip pat neaišku, kokį vaidmenį turi atlikti socialiniai rodikliai dabartinėje institucinėje ekonominės ir pinigų sąjungos struktūroje. Jeigu tikrai norima suteikti šiems rodikliams svarbos formuojant politiką, juos pirmiausia reikėtų patikslinti.

5.4.5 EESRK nuomone, svarbus yra Europos Parlamento raginimas⁽³³⁾ Komisijai sukurti socialinėms investicijoms dažnai taikomų rodiklių suvestinę su įspėjimo mechanizmu, skirtą stebėti pažangą valstybėse narėse, taip pat Parlamento raginimas valstybėms narėms išnagrinėti galimybę pasirašyti „Socialinių investicijų paktą“, pagal kurį būtų nustatyti investiciniai planai ir sukurtas kontrolės mechanizmas.

5.5 *Socialinių investicijų dokumentų rinkiniui įgyvendinti skirto politinių veiksmų plano persvarstymas ir konkretizavimas*

5.5.1 EESRK mano, kad Komisijos pateiktas politinių veiksmų planas socialinių investicijų dokumentų rinkiniui įgyvendinti yra pernelyg atsargus, todėl ragina pateikti konkretesnį ir ilgesnės trukmės veiksmų planą (bent iki 2020 m.).

2014 m. kovo 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Žr. Europos Komisijos socialinė darbotvarkė, 2013 m. gegužės mėn., p. 15.

⁽³³⁾ Žr. 27 išnašą.